

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Татяна Нейчева Нецева-Порчева
ПУ „Паисий Хилендарски“
научна специалност „Маркетинг-Ценова политика“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки

професионално направление: 3.8. Икономика

докторска програма: Маркетинг

Автор: Валерия Емилова Тончева

Тема: ВЛИЯНИЕ НА ДУАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ ВЪРХУ БРАНД ИМИДЖА НА
ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ГИМНАЗИИ

Научен ръководител: доц. д-р Теофана Димитрова-Станева

Със заповед № РД 22-1102 от 13.05.2025 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Влияние на дуалното обучение върху бранд имиджа на професионалните гимназии“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма Маркетинг. Автор на дисертационния труд е Валерия Емилова Тончева – докторант в редовна форма на обучение към катедра “Маркетинг и международни икономически отношения“, Факултет по икономически и социални науки (ФИСН), с научен ръководител доц. д-р Теофана Димитрова-Станева от ПУ „Паисий Хилендарски“.

1. Общо описание на представените материали

Представеният от Валерия Емилова Тончева комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ „Паисий Хилендарски“ (ПУ), и включва следните документи: молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд; автобиография в европейски формат; протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд; дисертационен труд;

автореферат; списък на научните публикации по темата на дисертацията; копия на научните публикации и декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи.

Докторантката е приложила една статия от участие в колективна разработка и два доклада от участия в международни научни конференции.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Валерия Тончева се обучава в сп. „Международни икономически отношения“ на ПУ „Паисий Хилендарски“, където през 2017 г. придобива ОКС „Бакалавър“, а през 2019 г. – ОКС „Магистър“, специалност „Маркетинг“. От 2022 г. е редовен докторант към катедра „Маркетинг и международни икономически отношения“, докторска програма по Маркетинг към ПУ „Паисий Хилендарски“.

Професионалният път на Валерия Тончева започва през 2016 г. в Telus International, където работи като телеагент. През 2021 г. заема позицията писмен преводач в Евро-Алианс ООД. От 2017 г. до момента Валерия Тончева е експерт "Бизнес развитие и европейски политики" към община Пловдив.

Валерия Тончева има богата проектна дейност. За периода 10.2018-03.2019 г. е ръководител на местно ниво (координатор) на международен проект EUGUGLE, финансиран от Седма рамкова програма на ЕК. В периода 07.2021-07.2023 г. заема длъжността координатор проект в екипа за управление на проект BG05M9OP001-2.056-0002 „Социално-икономическа интеграция на уязвими групи в Община Пловдив чрез подобрен достъп до образование, заетост и здраве“, финансиран по ОП "РЧР" и ОП "НОИР" 2014-2021 г. В периода 04.2024-04.2025 г. изпълнява длъжността ръководител на проект BG16FFPR002-3.007-0015-C01 "Техническа помощ за инвестиции в зоологическата градина на територията на Община Пловдив", финансиран по Програма „Околна среда“ 2021-2027.

Валерия Тончева владее английски език (ниво C1) и испански език (ниво B2).

Биографичните данни на Валерия Тончева я представят като високо образована личност в областта на маркетинга и международните икономически отношения, като изграден професионалист с осем годишен трудов стаж към община Пловдив, като ръководител и координатор на проекти към общината и като перспективен млад научен работник със завидни знания по английски и испански езици, които умело прилага в практиката.

3. Обща характеристика на дисертационния труд

3.1. Структура, обем

Дисертационният труд е в обем от 132 стр. и включва въведение, три глави, заключение, библиография и приложение. Характеризира се с добро структуриране и логическа последователност на разглежданите въпроси.

3.2. *Оценка за: актуалността на темата; целесъобразността на поставените цели и задачи; обекта; предмета и основната теза на дисертационния труд*

Темата на дисертационния труд е безспорно **актуална и значима** и това е обосновано от докторантката. Развитието на дуалното средно образование е една от целите на Европейския Съюз в областта на образованието и обучението и е един от най-важните приоритети на Министерство на образованието и науката на България. Това е описано в „Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030)“ и „Стратегическа визия за развитие на дуалното професионално образование и обучение в България – 2030“.

Целта на дисертационния труд е да се установи връзката между дуалното обучение, и различни негови аспекти, и бранд имиджа на професионалната гимназия, което да доведе до по-добро разбиране на реакцията на потребителя – ученик спрямо усилията на училището за подобряване на образователната услуга и да даде насоки за подобряване на имиджа, които могат да бъдат използвани от училищата на национално ниво.

За постигането на целта точно, ясно и коректно са формулирани пет **изследователски задачи**. В съответствие с целта и задачите, са дефинирани обектът, предметът, изследователската **теза** и са формулирани четири **изследователски хипотези**.

4. Методология на изследването

За целите на дисертационния труд е използвана двуфазна изследователска програма. Първа фаза включва провеждане на качествено изследване, а втора – провеждане на количествено изследване. Основните методи, използвани за събиране на данните за двете фази от изследователския процес, са съответно неструктурирано дълбочинно интервю и писмено допитване на място.

Статистическият анализ е реализиран посредством средствата на описателната статистика и метода Моделиране на структурни уравнения (Structural Equation Modeling – SEM).

Възприетата методология и разработеният инструментариум позволяват проверка на изследователските хипотези и постигане на поставената цел.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е структуриран в три глави.

В **първа глава** бранд имиджът е разгледан в контекста на професионалната гимназия. На базата на направен задълбочен литературен обзор са изведени факторите, влияещи върху бранд имиджа на професионалната гимназия: бранд асоциации, лоялност към бранда, възприемано качество на образователната услуга, бранд релевантност, удовлетвореност на обучаемите и нагласи към дуалното професионално обучение. Изготвен е сравнителен анализ на дуалното обучение в системата на средното образование в Германия, Австрия (като страни, чиято практика е добър пример за успешна интеграция на практическото обучение в образователния процес) и България. Представени са особеностите, положителните страни и предизвикателствата пред дуалното обучение в България.

Първа глава показва, че докторантката има завидни теоретични знания в областта на бранд имиджа, които умело преплита през призмата на професионалната гимназия, и притежава умения за изготвяне на сравнителен анализ (в случая сравнителен анализ по страни на дуалното обучение в системата на средното образование).

Във **втора глава** е изготвен обстоен преглед и са систематизирани емпирични изследвания, посветени на бранд имиджа в контекста на дуалното обучение. За всяка публикация са посочени заглавие, автор/автори, година на публикуване, цел на изследването, големина на извадката, методи за събиране данни и статистическа обработка на данните, резултати от изследването.

Разработена от автора е методология за изследване на влиянието на дуалното обучение върху бранд имиджа на средното професионално училище. Формулирани са 4 изследователски хипотези, които подлежат на проверка. Обоснована е необходимостта от прилагането на двуфазна изследователска програма – качествено и количествено изследвания. Качественото изследване е проведено сред представители на администрацията на 9 учебни заведения, предлагащи средно дуално професионално образование и обучение в пловдивска област. Големината на извадката за количественото изследване е 608 ученици от XI и XII клас на дуални паралелки в същите учебни заведения. Методите за събиране на данни в двете проучвания са съответно неструктурирано дълбочинно интервю и писмено допитване на място (чрез анкетна карта). Разработени са инструменти (ръководство за дълбочинно интервю и въпросник) и концептуален модел на количественото изследване. Първата фаза на проучването е проведена в периода 15-20.04.2024, а втората 21-30.04.2024 г.

Втора глава разкрива уменията на докторантката да разработва подходяща методология и провежда самостоятелни емпирични изследвания.

В трета глава са представени резултатите от двете изследвания.

В рамките на качествено изследване, основният проблем, идентифициран от администрацията на училищата, е трудността при намирането на компании-партньори за стажантските програми. Друг проблем е липсата на унифициран национален инструмент за оценка на имиджа на професионалното образование и удовлетвореността на ученика.

Резултатите от количественото изследване показват, че три от четирите формулирани от дисертантката изследователски хипотези се потвърждават напълно. Потвърдена е тезата на дисертационния труд, че факторът “Нагласи към дуалното обучение” оказва най-силно влияние върху бранд имиджа на професионалната гимназия, предлагаща такъв тип образование. Аргументирано са изведени препоръки за повишаване на бранд имиджа на тези училища. Най-общо препоръките на автора се свеждат до: редовно проучване на мнението на учениците относно тяхната удовлетвореност от образователния процес, предприемане на целенасочени маркетингови действия, по-активно сътрудничество с бизнеса, подобряване на учебната и материалната среда и инвестиране в квалификацията и мотивацията на преподавателите.

Трета глава свидетелства за уменията на докторантката да анализира данни и систематизира резултати от конкретно проведено изследване, да формулира изводи от анализа, и на тази база да дава обосновани препоръки.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторантката

Докторантката има три публикации, свързани с темата на дисертационния труд – една статия от участие в колективна разработка и два доклада от участия в международни научни конференции. Публикациите, отразяват важни аспекти от дисертационния труд.

Научните приноси, които могат да се изведат от дисертационния труд, са:

- Разширено и обогатено е разбирането за бранд имиджа на образователните институции, предлагащи и провеждащи дуално професионално образование и обучение.
- Разработен и апробиран е методически инструментариум за качествено и количествено изследване на факторите, влияещи върху бранд имиджа на професионалната гимназия.
- Формулирани са препоръки за подобряване на имиджа на средното професионално училище в България.

7. Автореферат

Авторефератът отразява вярно и точно съдържанието и основните постановки в дисертационния труд.

8. Препоръка към докторантката

Препоръката ми е докторантката да издаде книга на база на дисертационния труд, за да може разработката да стане достояние на заинтересованите лица.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд **съдържа** научно-приложни и приложни резултати, които представляват принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторантът Валерия Емилова Тончева **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Маркетинг“ като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за дисертационния труд, автореферата, постигнатите резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да **присъди образователната и научна степен „доктор“ на Валерия Емилова Тончева в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма Маркетинг.**

22.05. 2025 г. / Пловдив

проф. д-р Татяна Нецева-Порчева